

fit per deceptionem, satis impeditur ipsa voluntas a suo desiderio, quando per deceptionem fit, ut in eo non persistat. Solum ergo excipit Concilium casum in quo voluntas ex justa causa impeditur, ut, verbi gratia, quia non suppetit facultas temporalis necessaria ad ingressum religionis, vel quia propositum aut deliberatio non satis examinata est; in his enim casibus cessat injustitia, et consequenter etiam cessat hæc pœna.

15. *Notandum primo.* — Tertius defectus, qui suo modo minuere potest libertatem ingressus religionis, est simonia; potest enim hic defectus redundare in diminutionem libertatis, vel ex parte personæ, si pretio dato ad religionis ingressum trahatur; vel ex parte religionis, si propter pretium illum admittat, et ideo hic breviter explicari potest. Advertendum igitur est, aliud esse aliquid in pretium religiosi status conferre, aliud vero esse conferre aliquid ea occasione, non quidem in pretium, sed vel in eleemosynam, vel ob benevolentiam, vel, quod frequentius est, alimentorum gratia; hoc enim posterius non sufficit ad simoniam, sed oportet ut ratio pretii interveniat, ut omnes Doctores in propria materia, specialiter Cajetanus, in Sum., verb. *Simonia*, et Sot., lib. 9 de Justit., q. 7, a. 1. Unde fit ut, practice ac moraliter loquendo, raro hic ingressus sit illicitus titulo simoniæ, etiamsi largitio aliqua, vel acceptio alicujus temporalis commodi intercedat. Nam imprimis constat ex communi usu Ecclesiæ in monasteriis monialium recipi aliquid in congruam sustentationem religiosæ, et quod dotis nomine solet significari, de qua etiam solet pactum præcedere, in quo non censetur esse simonia, quia illud non accipitur tanquam pretium professionis, seu religionis, sed causa sustentationis. Atque ita intelligendus est textus in cap. *Quoniam*, de Simonia; consuetudo enim est optima legum interpretis, et textus ille expresse loquitur de pretio; hic autem revera pretium non intervenit, sed sustentatio. Sic sacerdos dicturus sacrum, qui aliquid in sustentationem recipit, nec simoniacus est, nec pretium accipit. Unde eadem ratione, si religio vel monasterium multum indigeat, non erit simonia, si ab eo, qui vult ingredi, postuletur ut habitum, vel aliquid simile necessarium ad ejus sustentationem, secum afferat; in quo tamen multum observandum est ut scandalum vitetur. Et ob eandem rationem ait Soto, libr. 9, q. 6, art. 2, ad 4, non esse simoniam munusculis

aut beneficiis allicere voluntatem alicujus, ut religionem ingredi velit; et e converso non esse simoniam dare prius copiosas eleemosynas monasterio, ut illud reddat sibi benevoluntiam, et pie affectum; dummodo enim omnis suspicio pacti vel conventionis tacitæ cesset, simonia non committitur. Quomodo intelligendum est c. *de Regularibus*, de Simonia, et c. *Quam pio*, 1, q. 2. Quia ergo regulariter loquendo, si aliqua largitio intervenit, non habet rationem pretii, nec conventionem, aut obligationem expressam vel tacitam, ideo dico regulariter non esse ex hoc capite sacrilegam receptionem, vel ingressum; si autem aliquid ejusmodi interveniret, tunc esset damnavilis, juxta prædicta jura. Secluso autem vitio simoniæ, posset hæc actio esse reprehensibilis, vel ratione scandali, vel si esset nimia quæ libertatem ingredientis per debitam intentionem impediret, ut sæpe contingit, quando aliquis humano modo affectus per hæc temporalia beneficia sine sufficienti deliberatione et consideratione, et propter humana etiam motiva habitum religionis suscipit. Quanta vero et quam gravis sit talis culpa, ex circumstantiis personarum et actionum prudenter pensandum est.

16. *Notandum secundo.* — *Mutum ex bonis novitii etiam prohibetur a Concilio.* — Secundo, observandum est hoc loco decretum Concilii Tridentini, sess. 25, cap. 17, de Regul., ubi statuit: *Ne ante professionem, excepto victu et vestitu novitii vel novitiæ, illius temporis, quo in probatione est, quocumque prætextu a parentibus, vel propinquis, aut curatoribus ejus, monasterio aliquid ex bonis ejusdem tribuatur, ne hac occasione discedere nequeat, quod totam vel majorem partem substantiæ suæ monasterium possideat.* Et infra addit pœnam his verbis, *sub anathematis pœna.* In quo primo observandum est, Concilium non prohibere hanc largitionem tanquam per se illicitam, sed ut semper consulat libertati novitii. Et ideo non prohibet illam simpliciter, et pro omni tempore, sed ante professionem; illius ergo professione (quod antea dicebamus) bona novitii tribuere monasterio, non est malum, sed laudabile, si justo titulo vel liberaliter fiat. Deinde etiam ante professionem non prohibet hujusmodi largitionem fieri ex quibuscumque bonis, sed ex bonis ejusdem novitii. Unde si parentes, propinqui, vel amici de suis propriis bonis aliquid velint tribuere monasterio in gratiam novitii, ut benevolentius tractetur vel suscipiatur, non

ageret contra hoc decretum, quia textus expresse dicit, *de bonis ejus*, et quia tunc non habet locum ratio Concilii; nam per hoc nihil minuetur libertas novitii, quia cum illa bona ad illum non pertineant, neque illa recuperare possit aut debeat, inde non fit difficilior ejus egressus, si religionem dimittere voluerit; item, quia Concilium utitur hoc verbo, *tribuatur*, dubitari potest an per modum mutui possit dos, verbi gratia, quæ promissa est moniali, ante professionem conferri, quia mutuare non est tribuere, et lex odiosa ad rigorem verborum coartanda est. Nihilominus hæc videtur esse magna fraus legis, quia non minus ex mutuo quam ex alia largitione impediretur libertas novitii; nam etiam sæpe difficile recuperatur, quod titulo mutui datum est. Eo vel maxime quod hic non potest absoluta donatio intervenire, sed solum sub ea conditione, si novitius perseveraverit; ergo hanc et quæcumque aliam, quæ virtute illam includat, prohibet Concilium; in illo autem mutuo similis donatio virtute includitur. Nam si novitius perseveret, obligatio reddendi ex mutuo cessabit. Censeo igitur hoc etiam esse prohibitum, et per verbum tribuendi intellexisse Concilium quæcumque actualem traditionem bonorum novitii, per quam in potestatem, usum, administrationem, vel etiam dominium religionis deveniant, non obstante quæcumque obligatione illa reddendi, si novitius habitum dimittat. Neque existimo admittendam excusationem, quam aliqui prætendunt, scilicet, tale esse monasterium, ut sine ulla difficultate possint ab eo recuperari quæcumque bona; nam, etiamsi hoc supponatur, non propterea cessat prohibitio Concilii, quia cessante fine legis in particulari non cessat obligatio legis. Nonnulla autem verisimilitudo esse posset, si bona mutuo darentur monasterio restituenda ante tempus professionis, ut, verbi gratia, ad 5 vel 6 menses; tunc enim non solum in particulari casu, sed etiam per se, et ex vi talis actionis cessare videtur finis Concilii, nec videtur illa esse largitio simpliciter, etiam juxta subjectam materiam, quia non conceduntur talia bona sub ea tantum conditione, nisi novitius retrocedat, sed ut restituantur ante professionem, etiamsi ipse perseveret. Sed nihilominus existimo talem mutationem esse alienam ab intentione Concilii, et non carere scrupulo, quia saltem retardare potest novitium, ne ante solutum a religione debitum, religionem dimittat, etiam-

si id desideret. Item, quia post acceptum tale mutuum facile est religioni solutionem differre, spe retinendi novitium; et e converso, difficile erit parentibus religionem compellere ut solvat, sed potius in gratiam novitii connivebunt. Quapropter ab omni actione hujusmodi, vel specie illius, abstinendum est. Advertere tamen ultimo oportet, si quid in hoc peccetur, non incurri propterea excommunicationem ipso facto, donec imponatur, quia verba Concilii solum sunt: *Sancta Synodus præcipit dantibus et recipientibus sub anathematis pœna, ne hoc ullo modo fiat*; cum ergo non dixerit, *ipso facto incurrenda*, neque aliud verbum æquivalens addiderit, non sententiam latam, sed ferendam indicare voluit, juxta receptam doctrinam. Ponderandum autem est verbum illud, *ne hoc ullo modo*, nam confirmat omnia quæ diximus.

CAPUT X.

A QUO ET QUA FORMA RECEPTIO FACIENDA SIT, UT INGRESSUS SIT VALIDUS ET LICITUS.

1. Non potest quis religionem ingredi, nisi ab ea recipiatur, nam hæc correlativa sunt veluti partes humani contractus, qui non potest nisi mutuo consensu perfici. Cum ergo sufficienter videatur explicata ea, quæ ad hunc actum ex parte personæ ingredientis pertinet, sub qua habitudine ingressus appellatur, reliquum est ut de receptione, quæ habitudinem dicit ad aliud extremum, scilicet religionem, disseramus. Duo autem ad hunc actum sunt necessaria, scilicet, potestas, et debitus usus ejus, qui in modo recipiendi consistit: hæc igitur duo explicanda sunt.

2. *Prima conclusio: ut receptio in religione fiat valide, requirit potestatem in recipiente.* — Circa potestatem, manifestum est esse necessarium non solum ut recte, sed etiam ut valide receptio fiat, nam sine potestate agendi nihil fit, et sine potestate contrahendi, nullus contractus validus est. Quæri ergo potest apud quem sit hæc potestas. Est autem certum primario ac principaliter esse in Summo Pontifice. Sed de hoc non agimus, quia ipse non solet hac potestate immediate uti; quærimus autem de illo, in quo est proxime hæc potestas. In quo est secundo certum, hanc potestatem immediate esse in qualibet religione approbata per Pontificem, et in sola illa. Primum patet, quia ex vi approbationis talis potestas ei confertur, imo in ipsa approbatione

intrinsece includitur; nam si religio non posset alios recipere, nec conservari, nec gubernari posset; qualis ergo esset ejus approbatio? Secunda etiam pars ex supra dictis manifesta est, quia religio non approbata a Pontifice non est religio, juxta ea, quæ ab Ecclesia statuta sunt; ergo nec potest habere potestatem admittendi ad religionem; unde, eo ipso quod Pontifex sibi reservavit approbationem religionis, consequenter etiam hanc potestatem reservavit vel sibi, vel quibus eam ipse concesserit; non concedit autem de facto nisi religionibus a se approbatis. Quod si fortasse in particulari institutione aliquando est in Episcopo, vel in alio simili prælato, semper est in ordine ad religionem approbatam a Pontifice, eritque peculiaris ille recipiendi modus, qui in generali doctrina non consideratur. Quamvis autem hæc potestas, sicut et alia jurisdictio proxime sit in toto corpore religionis, non tamen ab illo toto potest immediate exerceri, ut per se notum est, quia non potest totum ad singulos recipiendos congregari.

3. *Hæc potestas necessario est committenda alicui, vel aliquibus in particulari.* — *Dubium est in quibus, et quomodo sit.* — Relinquitur ergo necessarium esse, ut hæc potestas sit in prælato uniuscujusque religionis, quia necessario debet esse commissa alicui, vel aliquibus personis in particulari; ergo maxime prælato religionis, cui ejus cura demandata est. Superest ergo explicandum in quo prælato sit hæc potestas, an in singulis proximis, seu localibus prælatis, ut sunt Abbates, Priores, Guardiani, vel in Provincialibus, aut in Generalibus. Deinde an sit in sola persona prælatis, vel sit cum aliis, qui circa illum actum suffragium habeant, sive sint particulares personæ ad hoc designatæ, sive sint omnes personæ ejus domus, vel monasterii, in quo aliquis recipendus est, et an talia suffragia requirantur ut decisiva, vel tantum ut consultiva. Quæ omnes quæstiones tractari possunt, vel stando in jure communi antiquo, vel stando in jure speciali singularum religionum, vel juxta novum jus editum a Sixto V, in speciali constitutione de illegitimis.

4. *Prima opinio.* — *Secunda opinio.* — Priori modo tractatur hæc quæstio a Panorm., in c. *Porrectum*, de Regul., n. 5 et 6, et in c. *Ad Apostolicam*, eod. tit., n. 4 et 12, ubi varias opiniones refert. Quidam dixerunt hanc receptionem jure communi pertinere ad Ab-

batem simul cum capitulo; ita tenet glossa, in c. ult., de Reg., in 6, dicens de jure communi hoc pertinere simul ad Abbatem et capitulum, nisi consuetudine præscripta aliud receptum sit, quod sequuntur ibi Joannes Monachus et Archid., et fundatur in cap. *Ea noscitur*, de His quæ fiunt a majori parte capituli; qui tamen textus, ut Panorm. notavit, non multum probat, quia in eo non est sermo de receptione religiosorum, sed de præsentatione ad Ecclesias, quando jus præsentandi est in collegio, ut in eodem textu dicitur. Argumentum autem a simili efficax non est, nam jus præsentandi non est proprie actus jurisdictionis, sed privilegii, seu domini ejusdem; receptio autem novitii ad jurisdictionem et gubernationem ipsius religionis pertinet. Alii ergo dixerunt, hoc pertinere jure communi ad solum Abbatem, ex d. c. *Porrectum*, ibi: *A convertendo votum emittitur et recipitur ab Abbate*; et ex d. c. *Ad Apostolicam*, ibi: *Is qui converti desiderat, habitum recipit, et professionem emittit, Abbate per se, vel per alium professionem recipientem monasticam, et monachalem habitum concedente*; et infra: *Prohibendum est Abbatibus ne passim ante tempus probationis quolibet ad professionem recipient.* Sed hi textus non convincunt, quia licet nominetur Abbas, non excluditur capitulum, quia potest totum a capite nominari, et quia quamvis tantum nominetur præcipua persona, quæ a tali actione excludi non potest, non ideo excluduntur aliæ, quæ cum illa concurrere possunt vel debent, licet taceantur. Citari etiam pro hac sententia potest c. *Nullam*, 18, q. 2, ubi dicitur: *Ut de cætero fideliter et studiose universa, quæ vel ad divini cultus reverentiam, vel ad utilitatem ejusdem monasterii pertinent, Abbatis sollicitudo, ad quem potestas tota pertinere convenit, debeat adimplere.* Ubi glossa notat, et ex ipso textu colligitur, particulam illam *tota*, excludere monachos, quia potestas, ait, *ita pertinet ad Abbatem, et non ad monachos*; constat autem receptionem religiosorum inter ea merito comprehendendi, quæ ad divinum cultum, et monasterii utilitatem pertinent. Et hanc sententiam tenuit Joan. Andreas, in d. cap. *Ad Apostolicam*, et sequitur Panorm. locis citatis, et Sylvest., verb. *Religio*, 3, q. 13; Navar., in d. cap. *Nullam*, comment. 3, de Regul., n. 5.

5. Addunt vero prædicti auctores non posse Abbatem recipere monachum sine consilio capituli. Quod adeo necessarium esse dicit

Panormitanus, ut si omittatur capituli consultatio, receptio sit nulla, quamvis non teneatur Abbas sequi iudicium vel voluntatem capituli, sed, auditis sententiis eorum qui adsunt, ipse possit suam sequi, quamvis contraria sit. Fundatur, quia in regula dicitur, quod præcipua debet Abbas expedire cum consilio capituli (videtur alludere ad capit. 3 regulæ Sancti Benedicti, ubi expresse statuitur et declaratur, vota capituli non postulari ut definitiva, sed tantum ut consultiva): *Constat autem* (inquit Panormit.) *creationem monachorum esse ad præcipuum in monasterio*; ergo consultatio capituli ad illam necessaria est. Quoties autem capituli consultatio necessaria est, si illa omittatur, actus est nullus, cap. *Novit*, juncta glos. de His quæ fiunt a prælato sine consensu capituli. Et ex Bart., cum his quæ adducit in l. 1, § *Si plures*, de Exerc. act., n. 3 et 4, c. m. Bursato, lib. 1, cons. 90, qui omnes docent in eo casu consultationem esse necessariam ad valorem actus, etiamsi necessarium non sit sequi iudicium consultorum, quia aliud est consilium, aliud consensus, et ex vi illorum verborum requiritur consilium, non consensus, ut recte Tabien., verb. *Consilium*, et verb. *Consensus*, num. 1; Paleot., lib. de Sacri consist. consult., 1 p., q. 3, art. 1; Albert., in cap. *Cum in veteri*, de Elect., n. 12. Eadem ergo regula in præsentati sequenda est; ergo etiam in præsentati receptio erit nulla. Et hanc etiam partem sequitur expresse Sylvester supra, et idem sentit Navar.

6. *Resolutio dubii: potestas recipiendi, si in regula, privilegiis, approbatione, aut saltem consuetudine non attribuitur alicui in particulari, ex jure communi pertinet ab Abbate in religionibus monasticis; in mendicantibus vero ad Provinciales.* — Mihi tota hæc quæstio parum videtur utilis, quia in ea nihil fere potest ex solo jure communi definiri: nam in ipsomet communi jure supponitur, interdum ad solum Abbatem, interdum ad eum simul cum conventu pertinere, ut patet ex cap. ult. de Regul., in 6, quod sic habet: *Si ad solum Abbatem pertineat creatio monachorum, eo defuncto nequibit novus monachus a conventu creari, alias poterit, si eorum creatio spectet insimul ad utrumque.* Deinde ex adductis a Panorm. id confirmo, quia ipsemet non potuit sententiam suam ex solo jure communi colligere, sed recurrit ad regulam B. Benedicti. Eadem ergo ratione in unaquaque religione ad illius regulas et constitutio-

nes recurrendum est, et ad privilegia per Sedem Apostolicam unicuique concessa. Quod si nec in regula, nec in privilegiis aut approbatione Pontificis (quod vix accidere potest) specialis ac propria declaratio hujus rei continetur, præcipue attendenda est consuetudo, ut gloss., Panormit. et omnes auctores citati docent, et apud illum erit hæc potestas, qui consuetudine præscripta illius usum habuerit; vix autem cogitari potest casus moralis, in quo vel ex regula et privilegiis, vel ex consuetudine, constet apud quem sit hæc potestas. Si autem talis casus admittatur, vel potius fingatur pro religionibus monasticis, recte dicitur potestatem hanc jure communi esse penes Abbatem, tum propter dict. cap. *Nullam*, tum etiam quia potestas Abbatis in suo ordine est perfecte monarchica, sicut potestas ducis in exercitu, et ideo de se sufficit ad recipiendos monachos vel milites, nisi aliunde limitetur. In religionibus autem mendicantibus, et quæ illis similes sunt, potius erit hæc potestas in Provinciali, quia ita videtur Provincialis ad suam provinciam, sicut Abbas ad suum monasterium comparari, quia monachorum receptio et professio quodammodo determinatur ad certum monasterium, et ibi acquiritur specialis filiatio, quæ non extenditur ad aliud monasterium, nisi in eo nova fiat professio, quod non ita esset in religionibus mendicantibus et similibus. Sed quoad hoc tota provincia quasi una domus computatur, et ita videtur habere consuetudo omnium hujusmodi religionum. An vero in prædicto casu requiratur capituli consilium, non credo posse ex jure communi definiri; nam in d. cap. *Nullam*, de illo non fit mentio, quanquam nec per hoc silentium sufficienter excludatur, ut supra in simili dixi, neque in aliquo textu juris invenio de hoc fieri mentionem. Erit ergo propria regula uniuscujusque religionis circa hoc observanda; quod si in specie non fuerit hoc in ea declaratum, ex generali modo statuto circa regimen in rebus gravioribus colligendum erit, sicut Panorm. id elicit ex regula S. Benedicti.

7. *Impugnatur dictum Panormitani.* — Difficile autem mihi est illud principium, quod Panorm. pro constanti habet, omnem actum, ad quem secundum regulam requiritur consultatio capituli, esse nullum, si absque illa fiat, etiamsi consensus capituli non sit necessarius; quia tunc potestas revera est in solo prælato, et circumstantia illa, seu modus

agendi, non videtur de se adeo substantialis, ut defectus ejus reddat actum nullum, nisi in ipsa lege hoc exprimat, vel nisi in ipsa lege detur potestas nova sub illa conditione, et constituendo illam tanquam formam necessariam actus; in quo casu loquuntur citati auctores; in præsentem autem non videtur esse eadem ratio, nam potestas absolute datur prælatis; consultatio autem postulatur ad bonum modum regiminis, non vero ad substantiam actus; nec oppositum videtur sufficienter probari ex d. cap. *Novit*, quia illa non est universalis decisio, sed particularis, neque in eo est sermo de prælatis religionum, sed de Episcopo, nec de receptione monachorum, sed de institutione abbatum, Abbatissarum, et similibus personarum ecclesiasticarum, quæ res longe gravior est. Unde posset textus ille in contrarium retorqueri per argumentum ab speciali; nam, ut illæ institutiones infirmarentur, necessaria fuit specialis decisio illius textus in eo casu; ergo cum res sit odiosa, non est extendenda ad similes, præsertim minus graves. Adde denique etiam in illo casu non satis probari ex illo textu illos actus esse nullos; verba enim textus sunt: *Nos enim tales institutiones et destitutions carere decernimus robore firmitatis*. Dicitur enim carere robore firmitatis, non solum quod per se irritum est, sed etiam quod per se irritandum est; ergo cum hæc posterior interpretatio mitior sit, cur non poterit vel potius debeat in materia odiosa prædictis verbis accommodari? Nam quod ibi glossa dicit, tales actus esse nullos, quia facti sunt contra jura, non satisfacit, quia oportet ut sint contra jura irritantia, et non tantum prohibentia, ut in superioribus a nobis tactum est, et in materia de legibus fusius tractatum; sed de intelligentia illius textus quoad hoc punctum, nihil hic definio, quia ad præsens non refert.

8. Imo, licet generaliter concederemus, quando jure Pontificio consultatio capituli necessaria est ut actus recte fiat, illum esse nullum, si absque illa fiat, non video cur hoc principium sit extendendum ad omnem actum, in quo consultatio capituli solum est necessaria ex directione regulæ religiosæ, quæ non continet tam rigorosum præceptum vel prohibitionem, sicut canonica lex, ut in illa regula tertia S. Benedicti, de qua agimus, videre licet, in qua sine ullo termino præceptivo simpliciter dicitur: *Quando res graves monasterii tractandæ sunt, convocet Abbas fratrum conventum, et auditis eorum sententiis id*

prudenter statuatur, quod melius esse judicaverit. Causam autem hujus statuti non aliam reddit, nisi, quia sæpe solet *Deus per infirmum ex fratribus id quod melius est docere et aperire*, et deinde subjungit expedire, tum ut fratres obediant Abbati, etiamsi contra consilium ab eis datum rem statuatur; tum etiam ut Abbas id quod justum et prudentiæ consentaneum est, statuatur. Hæc ergo regula, ex vi et forma verborum, magis est directiva quam præceptiva; non est ergo verisimile quod sufficiat ad irritandum actum, eo solum, quod sine illa circumstantia consultationis fit. Eo vel maxime quod lex irritans debet esse de actu specifico et particulari, ut de ejus effectu, qui valde odiosus est, satis constat; illa autem regula posita est per verba valde generalia, et quæ multum ex arbitrio pendent, an, scilicet, hoc vel illud negotium res gravis existimanda sit. Quocirca mihi probabilius videtur ex vi illius regulæ tantum non esse irritum actum recipiendi religiosum, de quo agimus, sed in hoc consulendam esse consuetudinem, quæ est optima legum interpret; eam autem esse existimo, ut receptio non existimetur valida sine consilio capituli, imo etiam nec sine consensu, ut in terminis docet Navar., lib. 1 Cons., in 2 edit., tit. de Constit., cons. 9, a n. 19; Armil., verb. *Novitius*, num. 11; Emmanuel Rodr., tom. 3 Quæst. regul., q. 77, art. 7; Miranda, in suo Manual. prælat., tom. 2, q. 15. Imo raro, ut existimo, invenietur religio, in qua receptio sit faciendæ cum suffragiis capituli, et illa recipiantur tantum ut consultiva, et non etiam ut definitiva. Ubi tamen de hoc constaret, et aliunde non esset consuetudine, aut expressa constitutione declaratum, talem consultationem esse necessariam ad valorem actus, non censetur propter solam omissionem illius circumstantiæ receptionem esse nullam.

9. Ultimo tamen circa hoc punctum, adverto prædictos Doctores et jura non agere in particulari de prima receptione ad novitiatum, seu ad habitum religionis, sed potius videri loqui de receptione professionis; solum in d. c. *ad Apostolicam*, distincte dicitur Abbatem recipere ad professionem monasticam, et monachalem habitum concedere. Sed si casus et contextus attente legatur, videtur potius loqui Pontifex de habitu professorum, quam novitiorum. Nec videtur esse eadem ratio de utraque receptione, quia multo gravior est secunda receptio quam prima, quia illa sola est immutabilis, et in illa fit propria

traditio et acceptatio; et ideo ea, quæ de potestate admittendi ad professionem a prædictis auctoribus dicuntur, non videntur posse transferri ad primum actum recipiendi. Nihilominus, quia ubi est unum propter aliud, ibi est unum tantum, ut Aristoteles dixit, et prima receptio tota ordinatur ad secundam, ideo apud eundem sine dubio est potestas ad utramque, et ideo auctores indifferenter de utraque loquuntur, et usus etiam religionum ita observat, et d. c. *ad Apostolicam*, optime potest hoc modo intelligi. Eo vel maxime quod, ut statim dicam, qui ad novitiatum admittitur, aliquale jus acquirit, ut sine rationabili causa non possit ei denegari professio; ergo oportet ut illa etiam fiat ab eo qui potestatem habet admittendi ad professionem, cum ille quodammodo se obliget ad illam præstandam, si receptus se idoneum ac dignum præstiterit.

10. Ex dictis expedita est proposita quæstio, non solum quantum spectat ad commune jus, sed etiam quoad speciale, quantum a nobis judicari potest; nec enim ad nos spectat singularum religionum constitutiones, privilegia, aut consuetudines explicare, sed tantum generaliter admonere, ut unaquæque jus suum consulat, et modum illum intelligendi vel interpretandi judicare; quod præstitimus explicando jus commune, quantum in nobis est.

11. *Exponitur late constitutio Sixti V circa formam, et modum servandum in recipiendis religiosis ad habitum et professionem.*—Solum ergo superest ut de constitutione Sixti V, circa hoc edita anno 1587, pauca dicamus. In qua distinguenda imprimis est duplex ætas recipiendorum. Una est ante decimum sextum annum expletum; alia post illum jam impletum. Nam de priori nihil Sixtus statuit, sed in ea servanda sunt, quæ hactenus diximus. Respectu vero eorum, qui decimum sextum ætatis annum impleverunt, sic Pontifex statuit: *Perpetuo statuimus et ordinamus, juvenes, aut viros adultos, majores sexdecim annis, non aliter in aliquam religionem recipi posse, nec debere, nisi prius de eorum parentibus, patria, deque anteacta vita diligenter inquiratur, et ex accurata informatione, et fide digna relatione compertum et exploratum sit eos, neque aliquorum criminum, etc., reos, vel suspectos existere; nisi denique constet ipsos non humana aliqua ratione, sed tantum devotionis, seu pietatis fervore vitam religiosam sponte, et ex animo elegisse. Deque his omnibus in generali, vel provinciali capitulo, plena et indubitata*

fide facta, tam superioris Generalis, vel Provincialis, quam definitorum consensu, approbati, et ad habitum regularem admissi fuerint. Et postea irritat receptionem aliter factam, ut mox explicabimus. In illis autem verbis simul præscribit modum seu formam recipiendi, et statuit a quo sit faciendæ receptio, et ideo utrumque declarandum est.

12. *Ad receptionem de religione necessario est præmittenda inquisitio de parentibus solum, non de illorum conditione et qualitatibus.*—Quoad modum primum, postulat ut diligens fiat inquisitio de parentibus et patria, vita ac moribus. Et quod ad parentes attinet, ideo videtur a Pontifice postulata hæc diligentia, ut constaret recipiendum non esse illegitimum, nam ipse omnes illegitimos in religionem recipi prohibuerat. Quia vero quoad hanc partem de illegitimis constitutio illa sublata est, videri potest hæc inquisitio parentum jam non esse necessaria. Sed revera non ita est, neque ullo modo est prætermittenda, quia Pontifex absolute illam requirit, nec declarat illum fuisse adæquatum finem talis præcepti, et potest deservire ad alios effectus, ut ad certiore personæ cognitionem, et ad mores ejus melius cognoscendos. Non oportebit autem inquirere ex vi hujus constitutionis conditiones alias, vel qualitates ipsorum parentum, ut an sint pauperes vel divites; nobiles, aut ejus originis sint; imo neque an fuerint matrimonio conjuncti, quia nihil horum ibi dicitur, sed solum ut de eorum parentibus inquiratur; solum ergo interrogare oportebit qui illi fuerint, ut constet de recipiendo, quorum filius sit. Sicut etiam dicitur inquirenda patria, non ut de illa aliquid speciale interrogetur aut innotescat, sed solum ut constet quæ illa sit, ut per has circumstantias certior de tali persona cognitio habeatur.

13. *Expositus, cujus parentes ignorantur, recipi potest in religione.*—Sed quid si post talem inquisitionem nihil de parentibus possit inveniri: ut, verbi gratia, si persona sit exposita, cujus parentes, et ab ipsa, et ab aliis omnibus ignorantur? Respondeo, id non obstare quominus talis persona in religione recipi possit; quia imprimis ibi non dicitur ut aliquid innotescat quoad parentes, sed solum ut diligenter inquiratur, nam cum postea subditur, *ut accurata informatione exploratum sit, etc.*, solum de moribus sermo est. Deinde, quia per illam inquisitionem id saltem constabit, quod de tali persona innotescere potest, illam, scilicet, solum habere incertos

et incognitos parentes; quo statim fit ut, juxta commune jus, nihil mali ex hoc capite in tali persona præsumi debeat; ergo non est cur ob eam rem impediri debeat ad ingressum religionis. Quin potius addo, licet parentes non sint incerti, sed ab ipsa persona cogniti, si tamen per inquisitionem non possit inveniri legitima filiationis probatio, vel propter terrarum distantiam, ac difficilem accessum, vel propter alia impedimenta, nihilominus hoc non ob stare quin post factam diligentem inquisitionem, qualis in eo casu fieri poterit, in religionem quis recipiatur. Et idem censeo de patria, si forte ob similes occasiones per testes probari non possit; quia, ut jam dixi, tam de patria quam de parentibus nihil aliud ibi statuitur, nisi ut diligens inquisitio fiat; non declaratur autem quid debeat ex tali declaratione resultare, nec circumstantiæ hæ videntur esse tanti momenti, ut ignorantia earum debeat impedire ingressum, si per diligentem inquisitionem expelli non possit. Et hanc expositionem tacite videtur probasse idem Pontifex in declaratione illius constitutionis, quam post unum annum edidit, ubi in vers. *In eis tantum*, quoad externos et advenas longissime a patria degentes, vel quorum patria impedita est, declarat, *quamvis non liquido constet de his omnibus, quæ in constitutione requiruntur, tamen si diligentia adhibita nihil appareat quod eos impediatur, recipiendos esse.*

14. *Est etiam præmittenda diligens inquisitio de vita et moribus recipiendi. — Sufficit probatio negativa, quod testes nesciant habere crimina.* — Secundo, quoad mores et antea vitam, postulatur imprimis diligens inquisitio; deinde, ut ex accurata informatione, et fide digna relatione compertum et exploratum sit recipiendos non habere talia crimina, nec esse gravatos ære alieno, neque obnoxios rationibus reddendis. De quibus impedimentis, quando sint talia, et quomodo intelligenda sint, in superioribus late diximus. Quæ autem in præsentibus sit diligens inquisitio, quæve accurata informatio, vel explorata cognitio, cum nihil hic in particulari statuatur, prudentis viri arbitrio relinquendum est. Videtur illa sufficiens, quæ ad humanam fidem faciendam satis est, qualis est duorum vel trium testium, qui absque suspitione sint, et juridice ac cum juramento interrogentur ab aliquo fidei ministro, ad hoc munus constituto per religionem, seu prælatum ejus. Nam quod hæ circumstantiæ observandæ sint, verba Pontificis, quæ non puram exaggerationem continent, satis

proband; quod autem sufficiant, moralis ratio persuadet. Quia in quolibet negotio illa est moralis diligentia sufficiens, et in humano judicio cum proportionem sufficit ad fidem faciendam. In quo etiam adverte, in prædictis verbis constitutionis, non postulari ut aliquod positivum bonum, ut sic dicam, de tali forma probetur; sed solum ut constet non esse reum criminis, etc. Hæc autem ipsa negatio duobus modis probari potest: primo, per positiva testimonia affirmantia talem personam non habere talia crimina, etc. Et hic est optimus probandi modus, sed difficilis, quia difficile est universalem propositionem negativam contingentem veram esse positive cognoscere, et ideo sæpe accidere potest ut talis probatio non inveniat. Alius ergo modus hæc probandi est negativus, magis quam affirmativus, quia, scilicet, testes solum asserunt se nescire in tali persona esse aliquod ex dictis impedimentis. Quæ negatio si pura sit, nihil certe probat, ut per se constat; si autem tale testimonium feratur ab eo, qui simul profitetur se cognoscere talem personam, et mores ejus, moraliter valde probabile est, et existente sufficienti numero testium, pro materiæ qualitate sufficiens probatio est; nam hujusmodi negationes, ut dixi, moraliter non possunt aliter probari, et quia hujusmodi vitia vix possunt ita occulta esse, ut ab his, qui familiariter personam norunt, ignorentur.

15. *Instantia solvitur.* — Dices, eundem Pontificem in alia Bulla declaratoria tanquam quid speciale concessisse, ut in advenis et exteris hic modus negativæ probationis sufficiat: *Quamvis non liquido constet* (inquit) *de his omnibus, quæ in constitutione nostra requiruntur, tamen si diligentia adhibita, nihil appareat quod eos impediatur, habiles reputandos esse.* Indicat ergo per argumentum ab speciali, in aliis majorem probationem requiri, ita ut *liquido constet*. Respondeo, speciale in advenis esse, ut de his, quæ in patria gesserunt aut reliquerunt, nec prædictam probationem afferre possint, quia non inveniuntur testes, qui tales personas et conversationes earum in propria patria noverint, et ideo quoad totum illud tempus solum afferre possunt probationem mere negativam, quam merito voluit Pontifex sufficere, si de reliquo tempore, pro quo in tali regione versati sunt, bonum habeant testimonium ab iis qui eos noverunt.

16. Præter hanc vero probationem de carentia talium impedimentorum, tertio videtur

Pontifex velle, ut de vocatione ipsa ad religionem aliquid positivum probetur, cum subjungit: *Nisi denique constet ipsos non humana aliqua ratione, sed tantum pietatis ac devotionis fervore vitam religiosam sponte et ex animo elegerisse.* Verumtamen circa hoc, duplex probatio distingui potest: una est per testimonia, alia est per conjecturas. Prior sine dubio etiam quoad hanc partem non potest esse nisi negativa, quia nec Dei vocatio, et religiosa intentio potest aliis ita esse nota, ut de illa possint affirmativum testimonium ferre. Ad summum ergo poterit requiri negativa, qualis supra explicata est, scilicet, ut qui personam norunt, testificentur se nihil tale, seu alienum a divina vocatione de illa unquam intellexisse, nec habere rationem aliquam ob quam id suspicari possint. Existimo tamen non oportere de hoc scrupulose et in specie inquirere, quia periculosum est, et non videtur a Pontifice intentum; satis ergo quoad hanc partem erit, si generatim inquirendo de moribus ac vita, nihil occurrat quod sinistram de spiritu vocationis suspicionem ingerat. Alia ergo probatio per conjecturas videtur præcipue a Pontifice intenta; hæc autem fit per prudentem examinationem ejus, qui religionem ingredi desiderat, quæ fieri debet per prudentes et fideles ministros ejusdem religionis; unde tunc constare dicetur id, quod Pontifex vult, quando post sufficientem interrogationem, prudenter judicatum fuerit nullam esse probabilem rationem suspicandi, vocationem illam esse ab humano vel a malo spiritu; nam cum illa sit ex objecto bona, et ad Spiritum Sanctum pertinens, merito dici potest constare quod talis sit, quamdiu oppositum non probatur, nec in probabilem suspicionem venit.

17. *De his inquisitionibus debet certificari capitulum generale, vel provinciale.* — Quarto, addit Pontifex de his omnibus debere fieri plenam et indubitam fidem in generali vel provinciali capitulo, quæ verba etiam ad modum tantum recipiendi pertinent; per ea enim non datur facultas recipiendi ipsi capitulo, ut ex ipsis verbis præcise sumptis constat, et ex sequentibus, quæ statim declarabimus. Cum enim hæc verba non conferant potestatem capitulo, solum possunt ad modum seu formam pertinere. Imo ulterius videtur, nec consultationem capituli ex vi illorum verborum postulari, ita ut necesse sit eorum, qui adsunt, sententias audire; sed solum capitulum ipsum certum reddere de inquisi-

tione facta, prout a Pontifice præscripta est. Quod videtur voluisse Pontifex, tum ut persona recipienda esset aliquo modo nota toti religioni; tum ut dicta inquisitio et informatio majori cum diligentia fieret, cum illius ratio in publico capitulo esset reddenda; tum etiam ut si aliquid qui sunt de capitulo contrarium scirent, illud possint objicere. Hinc vero addendum etiam est requiri approbationem totius capituli, non quidem simpliciter de persona recipienda, quoad omnia quæ in ea requiri possunt, hæc enim approbatio Provinciali et Definitoribus committitur, ut statim dicam, sed quoad ipsas inquisitiones, sufficienter factæ sint, necne, quod etiam ex alia Bulla declaratoria ejusdem Pontificis aperte colligitur. Hanc vero conditionem moderatus est idem Pontifex in alia Bulla declaratoria, eo modo quo in sequenti puncto explicabimus. Postea tamen variæ religiones circa hanc etiam informationem, seu inquisitionem, et circa personas, per quas facienda est, vel quibus ratio illa est reddenda, moderationem seu declarationem a Sede Apostolica obtinuerunt, sed illa universalis non est, et ideo ad nostram declarationem non pertinet, sed unaquæque religio modum sibi præscriptum observare tenebitur.

18. *Post supradictam inquisitionem, committit Sixtus V potestatem recipiendi Provinciali et Definitoribus. — Non obstat alia Bulla. — Quam potestatem habeat capitulum circa recipiendos.* — Quinto addit Sixtus V, post prædicta omnia, *Superioris, Generalis, seu Provincialis et Definitorum consensu approbandos, et ad regularem habitum admittendos fore, qui religionem ingrediuntur.* Per quæ verba potestatem recipiendi plane committit Provinciali et Definitoribus, et ideo dixit supra non tradere illam toti capitulo provinciali; nam ad approbationem et admissionem, nec consilium, nec capituli probationem requirit, sed solum definitorum cum Provinciali. Huic vero expositioni videntur ob stare verba ejusdem Pontificis, in alia Bulla declaratoria, vers. *Verum*, ubi sic ait: *Verum in iis monasteriis, domibus et locis regularibus, quæ aut nondum in congregationes redactæ, aut alias nulli provincie subjecta sunt, statuimus, ut trina capitula conventualia tribus distinctis cum intervallo saltem decem dierum vicibus celebrata, eandem in recipiendis novitiis per trinas hujusmodi distinctas vices approbatis habeant auctoritatem, quæ per nostram constitutionem capitulis provincialibus est attributa.* Per